

**Zápis z obhajoby disertační práce pana mgr. Jana Dobeše,
konané dne 8. 9. 2010;
téma práce: „Národní shromáždění v letech 1945–1948“**

Přítomni: dle prezenční listiny

Předsedkyně komise prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc., zahájila obhajobu a představila kandidáta, který působí jako asistent na katedře pomocných věd historických a archivního studia FF UK a zaměřuje se zejména na problematiku dějin moderní správy a archivnictví.

Školitel práce doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc., představil doktoranda a seznámil komisi s průběhem jeho studia. Mgr. Dobeš vystudoval historii, archivnictví a politologii na FF UK. Doktorské studium zahájil nejprve na Ústavu hospodářských a sociálních dějin FF UK, později přešel na katedru PVHAS. Zkušenosti z obou pracovišť mu umožnily v disertační práci kombinovat metody právních a správních dějin s metodami sociologickými. Během doktorského studia se profiloval jako úspěšný pedagog v oblasti pramenovědy a dějin správy, historik a překladatel. K nejvýznamnějším výsledkům je možné počítat jeho účast na příručce dějin správy, pro kterou zpracoval období po roce 1945. Dále školitel ocenil kontakty kandidáty s německou historiografií, které slibují jeho další růst.

Kandidát seznámil přítomné se svou disertační prací. Práce je věnována vývoji parlamentu v období 1945–1948 (Prozatímního i Ústavodárného národního shromáždění) s akcentem období do února 1948. Práce byla původně zaměřena sociologicko-historicky zejména na problematiku výměny elit. Později byla její koncepce přepracována za pomoci metod právních a správních dějin a jako kapitola ústavního vývoje Československa. O toto téma je dlouhodobě velký zájem, ale vývoj Národního shromáždění stál zatím stranou. Mgr. Dobeš dále podrobně představil strukturu své práce: 1. kapitola je shrnutím vývoje parlamentarismu jako formy vlády (nastínění problematiky, teorie parlamentarismu a její proměny, vznik a vývoj politických stran, role poslanců a její proměny); ve 2. kapitole se autor věnuje vývoji parlamentarismu v Československu v období I. a II. republiky; 3. kapitola představuje hlavní znaky vývoje Československa v letech 1945–1948, zejm. dominantní tendence v hodnotové sféře a jejich vliv na parlament, státoprávní a ústavně právní vývoj, diskuse o právní kontinuitě (dekrety prezidenta republiky, slovenské národní orgány) ad. Jádrem práce jsou pak kapitoly 4–6 věnované fungování a činnosti parlamentu v daném období. Důraz zde byl kladen na vztah k jiným organizacím, vládě a obecné tendence přístupu k ústavě, právu, analýzy některých závažných debat atd. Obnova parlamentu je sledována na pozadí obnovy Československa po roce 1945 (soustava mechanismů vládnutí, diskuse o pojetí parlamentu atd.). Kandidát upozornil závěrem shrnujícím způsobem na význam parlamentu ve sledovaném období z různých hledisek, shrnul představy jednotlivých politických proudů o roli parlamentu, rozpory ve vnímání jeho kontinuity i diskontinuity s předválečným obdobím, zařazení do systému výkonu veřejné moci, každodenní parlamentní jednání i způsob jeho technického a organizačního fungování.

Oponent prof. JUDr. Jan Kuklík ocenil zvolenou metodu zpracování, která dle jeho názoru práci prospěla. K první kapitole vznesl připomínku týkající se absence anglosaské a francouzské literatury týkající se dějin a pojetí parlamentarismu. Ke druhé kapitole připomněl, že se kandidát mohl věnovat rovněž problematice druhé komory parlamentu. Ke kapitole 3 doporučil více rozpracovat problematiku nahrazení role parlamentu rolí exekutivy v zákonodárné činnosti a doplnit kritiku parlamentu ze strany ultrapravicových politických subjektů. Prof. Kuklík dále ocenil část disertační práce věnovanou otázkám právní kontinuity po roce 1945, z konkrétních připomínek pak upozornil na možnost doplnění nebo rozpracování následujících problémů - otázka kontinuity prezidentství E. Beneše, analýza

názorů E. Beneše na obnovující se politické strany a vznik Národní fronty, odlišné přístupy jednotlivých politických stran k otázkám ratihabice dekretů prezidenta republiky, analýza diskuse o znárodnění a analýza argumentů jednotlivých politických stran týkajících se vzniku nové ústavy. Závěrem shrnul klady předložené práce, zdůraznil její originalitu a inspirativnost pro další diskusi a doporučil udělení titulu Ph.D.

Oponent doc. PhDr. Jiří Kocian ocenil uchopení tématu v komplexní podobě, uvedl její hlavní přínos v konkrétních závěrech (parlament jako součást nového politického režimu, parlament a „opozice“, politické strany a parlament). Dále obrátil pozornost k pramenné základně a položil otázku týkající se dochování písemností jednotlivých poslaneckých klubů. Závěrem zdůraznil, že se jedná o komplexní původní práci, kterou doporučil jako podklad k udělení titulu Ph.D.

Kandidát poděkoval oběma oponentům za jejich posudky. V následujícím vystoupení se podrobně vyjádřil k oběma posudkům. Úvodní kapitola si nečinila nárok na úplnost, autor se v ní snažil ukotvit teorii parlamentarismu, ale řada podnětů nebyla zahrnuta (vztah politických stran a parlamentu, význam voleb atd.). I druhá kapitola je spíše nástinem, druhé komoře nebyla věnována větší pozornost, neboť ve sledovaném období nebyla obnovena. Otázky postavení E. Beneše, problém ratihabice i diskuse o termínu voleb jsou v práci zmíněny, ale kandidát vnímá širší analýzu těchto otázek jako námět do budoucna. Debata o znárodnění zůstala stranou, kandidát se prioritně věnoval pojetí práva a správy, ale jde rovněž o námět pro budoucí studium. Diskuse o pojetí nové ústavy byla rovněž zmíněna, ale vzhledem k akcentování období do února 1948 nebyla více rozpracována. Dále kandidát informoval o dochování písemností jednotlivých poslaneckých klubů a možnostech jejich využití.

V následující diskusi vystoupil nejprve prof. dr. Ivan Hlaváček, který položil otázky týkající se možnosti využití paměti a oral history pro dané téma, využívání parlamentní knihovny a možnost komparativního přístupu (existence prací pro parlamenty srovnatelných zemí). Dále navrhl vydání této práce. Kandidát informoval o využití egodokumentů pro svou práci, z žijících pamětníků měl možnost hovořit s bývalým poslancem Josefem Lesákem. Dále informoval o začlenění parlamentní knihovny a jejím umístění a potvrdil existenci komparativních zahraničních prací.

PhDr. Eduard Šimek ocenil kapitolu týkající se poslaneckých příjmů.

Doc. Kocian se připojil k návrhu na vydání práce.

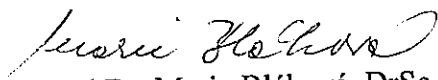
Prof. Kuklík rozvedl některé body ze svého oponentského posudku (různé pohledy na teorii parlamentarismu, dvoukomorový parlament a diskusi o znárodnění).

Prof. Hlaváček se dotázal na možnost využití výzkumů veřejného mínění pro dané téma. Kandidát upozornil, že pro dané období počátky těchto průzkumů již existují.

Vyhlášení výsledků tajného hlasování:

Počet členů komise – 6; přítomno členů komise – 6; kladných hlasů – 6. Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.).

Zapsal: Jan Kahuda

Prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc.,
předsedkyně komise